

Fårhuset

Hällestadstidningen 1971 s. 33

Hällestads hembygdsförening har fått byggnadstillstånd för att tillvarata och återuppföra ett timmerhus från Bocketorpet i Borggård. Avsikten är att huset ska placeras på hembygds-föreningens tomt vid Udden utmed Hällestadsån där bland annat hembygdsmuseet är beläget. En donation som hembygdsföreningen fått ta emot av hästförsäkringsföreningen Trygg i Sonstorp avses användas för detta ändamål. Donationen är på 5000 kr.

Hällestadsbygden 1973.2

Några glimtar ur stora Bocketorpets historia

År 1971 uppmärktes och nedmonterades ett vid stora Bocketorpet – av bruksledningen vid Borggård skänkt fårahus. Det flyttades och uppfördes vid Hällestads hembygdsgård. Arbetet stod under byggmästare Axel Janssons ledning. Fortsättningen på fårahuset månghundraåriga historia torde därmed få anses tryggad; men vad vet vi om dess förflutna?

Ingenting, kanske är det närmast liggande svaret, i varje fall med tanke på dess ålder. För ett kort ögonblick från 1660-talet drages historiens ridå åt sidan, i varje fall så mycket, att vi får veta att Bocketorpets historia redan då begynt; men om fårahuset ingick i den första ursprungliga bebyggelsen därom vet vi intet. Ur Krönikespelet: "Fyra sekler på Borggård" får vi veta att härskarinnan på Borggård, Anna Rosenstråle i myndig ton frågar: "Hur är det bestämt med arbetet? Går torparna från Porskärret och Bocketorp i mossen som jag befallt? Gårdsfogden Petrus skyndar sig då att svara: "Förvisso går de så, Ers nåd, och utfallet lär snart vara färdiggravet". Anna Rosenstråle, grep tyglarna på Borggård 1661 och med kraftig hand styrde dess öden till din död 1682.

I slutet på 1600-talet och ett stycke in på 1700-talet fanns vid Stora Bocketorpet en man som hette Måns Hillebrandsson. Denne måns lär ha varit son till bergsmannen Hillebrand i Skånstorp. Det är mycket möjligt – men ingalunda med säkerhet känt – att den Hillebrandska släkten uppehållit traditionen vid Bocketorpet fram till den tid då historiens dimmor åter lättar, heller till omkring 1860. Då tillträder torparen Daniel Andersson arrendet. Daniel var född på granngården Kvarntorpet och tog sitt gifte från Simonstorp i Hällestad. De innehade arrendet till 1895.

Detta år såldes hela Borggårdskomplexet till Tjällmo och Kristbergs årensning- och sjösänkingsbolag. Adolf Trägård behöll dock själva bruket på arrende tills återköp kunde ske 1907. Samma år – 1895 – sålde sjösänkingsbolaget Bocketorp till en lantarbetare vid Borggårds lantbruk Albert Karlsson. Arrendet till Borggårds lantbruk innehades då av en arrendator vid namn Svensson.

Svenssons mening var att Albert Karlsson skulle bli gårdens rättare. Nu fanns på gården två arbetare med namnet Albert och de bodde i var sin lägenhet i samma hus – röda stugan. Då nu Svensson lät kalla på Albert för att med honom diskutera rättarefrågan missuppfattades det med den påföljden att Albert med tillnamnet Sackrisson i stället fick kallelsen. Sackrisson fick också rättareplatsen som han innehade inte bara under Svenssons återstående arrendetid utan även under den kommande ägaren Karl Magnussons hela Borggårdstid.

Albert Karlsson – den blivande Bocketorparen – var född i Gräsfallet i Tjällmo år 1870. Hans hustru hette Edla, hon var från Örmon, född 1869. Under deras tid nybyggdes både ladugård och boningshus. Nu är det ju så att spåren från de hädangångnas röster har snart förklingat. Därför är motiveringen till hembygdsföreningens initiativ att flytta den gamla timmerbyggnaden till

hembygdsgården; att den skall för kommande släkten vara ett kvardröjande eko från röster som för länge sedan tystnat och ett minne och en påminnelse om tider som alltmer försvinner i ett dimhöljt fjärran.

Vid generationsväxlingen 1932, övertar mågen David Johansson spiran, samtidigt som han ingår i det äkta ståndet med husets dotter Elsa. David Johansson är född i Sjöfallet 1895 och Elsa född vid Bocketorp 1902. De innehade hemmanet till 1945 då äganderätten övergick Samuel Karlsson, Sättra, men kvarblev på arrende till 1950. Efter mer än ett halvsekel återinköptes Bocketorp av Borggårds Bruk där det sedan århundraden ursprungligen hört hemma.

Den förut nämnde torparen Daniel Andersson blev, efter frånträtt arrende, ladugårdskarl på herrgården och bosatte sig vid bruket. Han var sin tids väderleksspåman och han talade nedsättande om den bonde som inte kunde förutsäga väderleken för minst fjorton dagar framåt. Som spåman använde han sig av metoder som han säkert var ganska ensam om och våra dagars väderleksprofeter skulle kanske skatta sig lyckliga om de ägde Daniels kunnande. Han räknade med ny och nedan, han iakttog därav noga i vilket element varje ny tändes och drog därav ut sina slutsatser. Elementen var ju fyra: eld, luft, jord och vatten, och i något av dessa element tändes – enligt Daniels påstående – varje ny. Daniel levde ett stycke in på 1900-talet.

Jag har som barn ett minne av honom, hur han berättade om sina krämpor. Krämpor som han inte kunde komma till rätta med förrän han sväljt en slant.

Vad det nu skulle tjäna till?

Gunnar Andersson, Finspång